

SAMRÅDSSAMMANSTÄLLNING

Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt

Sammanställning av synpunkter
från samråd 2019

Utgiven av:	Länsstyrelsen Västernorrland
Diarienummer:	537-3151-2019
Ansvarigt distrikt:	Vattenmyndigheten i Bottenhavets vattendistrikt
Omslagsbild:	Oskar Norrgrann, Indalsälvens delta, 2011.
Upplaga:	Digitalt tillgänglig på www.vattenmyndigheterna.se
Utgivningsår:	2020

Länsstyrelsen Västernorrland
871 86 Härnösand
Telefon 0611-34 90 00

Hemsida www.vattenmyndigheterna.se

Förord

Eftersom vattenfrågor berör i stort sett alla delar av samhället är det många aktörer som behöver delta för att arbetet ska bli framgångsrikt: kommuner, myndigheter, verksamhetsutövare, intresseorganisationer med flera. Bra kommunikation och samverkan är därför grundbultar i vattenarbetet.

Vattenmyndigheterna samordnar och driver arbetet för bättre vatten i hela Sverige tillsammans med andra aktörer. För att underlätta samverkan ska Vattenmyndigheten ge möjlighet för berörda att lämna synpunkter på viktiga underlag och förslag som vi tar fram. Det gör vi bland annat genom att ordna formella samråd inför viktiga beslut.

Under perioden 2 maj–1 november 2019 har Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt haft samråd om *Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt - inför arbetet med förvaltningsplan 2021–2027*. Syftet har varit att stämna av med berörda om vi har identifierat de viktigaste frågorna för att få till en bra förvaltning av våra vattenresurser.

Vi har fått in många välarbetade samrådsvar vilket visar på ett stort engagemang kring frågor kopplade till vattenförvaltning i Bottenhavets vattendistrikt. Vi tackar alla som har deltagit och hoppas på ett stort engagemang även i fortsättningen!



Joakim Kruse
Vattenvårdsdirektör

Innehållsförteckning

Sammanställning av synpunkter från samråd om Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt.....	5
Sammanfattning.....	5
Bakgrund.....	5
Deltagande i samrådet.....	6
Inkomna samrådssynpunkter och hur de har beaktats	6
Synpunkter	8
Bilaga 1 Sammanställning av instanser som svarat på remissen.....	24

Sammanställning av synpunkter från samråd om Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt

Sammanfattning

Samrådet om *Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt* pågick från 2 maj till 1 november 2019. I samrådsdokumentet beskrevs frågor, utmaningar och förutsättningar som vi bedömt är viktiga för att förvaltningen av sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten ska fungera på ett bra sätt. Syftet med samrådet har varit att ta reda på om vi har fångat upp de viktigaste frågorna, om vi har missat något eller om någon fråga borde få lägre prioritering.

Under samrådet har alla som är intresserade haft möjlighet att framföra sina synpunkter. Vattenmyndigheten har fått in skriftliga svar från 70 instanser: kommuner, länsstyrelser, vattenråd, verksamhetsutövare, intresseorganisationer, branschorganisationer, universitet och nationella myndigheter. I denna sammanställning redovisar vi övergripande de synpunkter som kommit in, och hur vi tar med oss dem i vårt fortsatta arbete.

Bakgrund

Vattenmyndigheten ska senast i december 2021 besluta om en reviderad förvaltningsplan för Bottenhavets vattendistrikt. Senast två år före den period som förvaltningsplanen avser, ska Vattenmyndigheten upprätta en ”preliminär översikt över väsentliga frågor som rör vattenförvaltningen”¹.

Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt genomförde detta samråd under perioden 2 maj–1 november 2019. Rubriken på samrådsdokumentet var *Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt – Översikt över väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2021–2027*.

Samrådet kungjordes den 2 maj 2019 i 28 dagstidningar inom vattendistriktet. Information om samrådet har spridits via vattenmyndigheternas nyhetsbrev, vattenmyndigheternas gemensamma webbplats samt på möten där aktörer som berörs av samrådet har deltagit. Information och länk till samrådsmaterialet skickades också ut via e-post till samtliga kommuner och länsstyrelser i vattendistriktet samt en rad bransch- och intresseorganisationer, nationella myndigheter, vattenråd, departement, med flera.

Samrådsdokumenten har funnits tillgängliga i digital form på vattenmyndigheternas webbplats under hela samrådsperioden. Materialet har också funnits tillgängligt digitalt hos samtliga länsstyrelser och kommuner.

¹ I enlighet med 5 kap. 3 § vattenförvaltningsförordningen.

Deltagande i samrådet

Samrådssynpunkter har kunnat lämnas via e-post och vanlig post. Inga samrådsmöten har anordnats.

Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt har fått svar från 70 instanser. Samrådssvar har kommit in från:

- 25 myndigheter och centrala verk
- 4 universitet
- 29 kommuner och kommunala bolag
- 7 verksamhetsutövare och branschorganisationer
- 5 frivilligorganisationer, vattenråd med flera.

Bilaga 1 (*Sammanställning av instanser som svarat på remissen*) innehåller en förteckning över alla aktörer som har lämnat skriftliga svar på samrådet. Samtliga svar finns diarieförda hos Länsstyrelsen Västernorrland. Vill du ta del av de svar som har kommit in kan du begära ut dem från vårt diarium (diarienummer: 537-3151-2019).

Inkomna samrådssynpunkter och hur de har beaktats

Vattenmyndigheten har i denna samrådsredogörelse sammanställt de synpunkter som kommit in. Baserat på det huvudsakliga syftet med samrådet hade Vattenmyndigheten angett nedanstående frågor som vi särskilt ville ha svar på under samrådet:

- Har Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt fångat upp de viktigaste vattenfrågorna i samrådshandlingen? Saknas det någon viktig fråga? Eller är det något som borde prioriteras om?
- Vilka hinder ser ni i arbetet med vattenfrågor? Vilka lösningar ser ni?
- Vilken samverkan och dialog anser ni behövs i arbetet med vattenfrågor? Vilka behöver samverka och om vad?
- Hur kan kommande åtgärdsprogram förbättras för att vara mer användbart i ert arbete? Finns det exempelvis delar som behöver förtydligas, i så fall hur? Borde åtgärdsprogrammet vara ännu mer regionalt anpassat än vad det är i dag?
- Övriga synpunkter om vattenförvaltning?

De synpunkter som kommit in redovisas under rubriker för respektive fråga. Till varje fråga har Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt kortfattat kommenterat de inkomna synpunkterna.

Vi vill understryka att samrådssammanställningen inte redovisar samtliga synpunkter som kommit in. Vattenmyndigheten sammanfattar i första hand sådana synpunkter som varit ofta återkommande eller som har betonats extra mycket. Alla inkomna synpunkter har dock lästs igenom, sorterats och vidarebefordrats till berörda arbetsgrupper och/eller personer inom vattenmyndigheterna

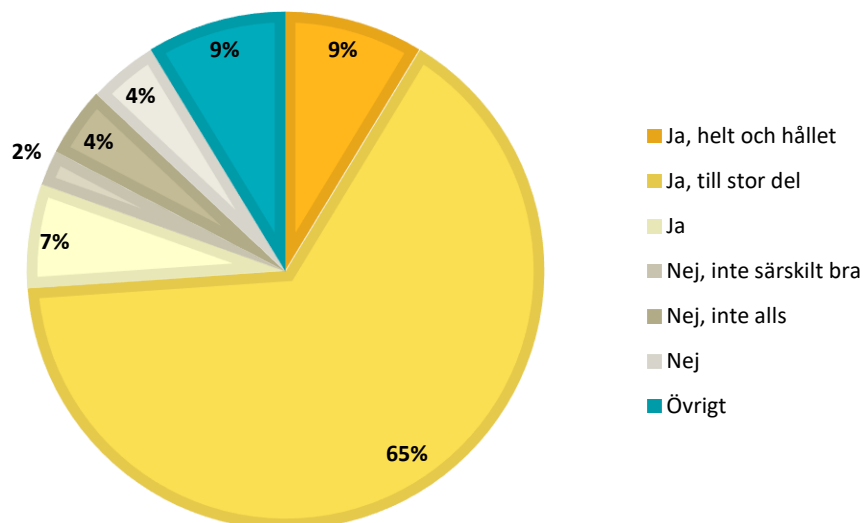
Många av de viktiga frågorna som Vattenmyndigheten har lyft i samrådsdokumentet, och många av de synpunkter som kommit in, är sådant som Vattenmyndigheten inte har direkt rådighet över. Den typen av frågor tar vi istället med oss i det vidare arbetet genom dialog med berörda myndigheter och andra organisationer.

Synpunkter

Har Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt fångat upp de viktigaste vattenfrågorna i samrådshandlingen? Saknas det någon viktig fråga? Eller är det något som borde prioriteras om?

46 samrådsinstanser av 70 har svarat på den första delen av ovanstående fråga: ”har Vattenmyndigheten i Bottenhavets vattendistrikt fångat upp de viktigaste vattenfrågorna i samrådshandlingen?”. Detta beror på att många har skickat in yttranden i form av PDF eller som Word-dokument, vilket inte alltid går att översätta till en specifik fråga i Vattenmyndighetens frågeformulär. Ett antal samrådsinstanser har svarat i frågeformuläret, men har valt att formulera egna svar i stället för att välja de svar som fanns som förval i en rullista. Vissa av dessa har tolkats av Vattenmyndigheten, och syns nedan under någon av kategorierna. De synpunkter som inte kunnat tolkas syns i den blåa sektionen i diagrammet under samlingsnamnet ”övrigt”.

Merparten (65 procent) av samrådsinstanserna har svarat att samrådsdokumentet ger en rättvisande bild av de viktigaste utmaningarna inom distriktet. Nio procent har svarat att de helt och hållet instämmer med den bild som Vattenmyndigheten presenterar, och sju procent har angivit att de instämmer.



Figur 1. Fråga 1a: Har Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt fångat upp de viktigaste vattenfrågorna i samrådshandlingen?

Åtta procent av samrådsinstanserna har angett att de inte eller inte alls håller med Vattenmyndigheten om vilka vattenfrågor som är de viktigaste för Bottenhavets vattendistrikt. Kemikalieinspektionen (KemI) är en av dessa samrådsinstanser, tillsammans med svensk vattenkraftförening (SVAF), Sveriges

Hembygdsförbund och Vattenhistoriskt nätverk. SVAF, Sveriges hembygdsförbund och Vattenhistoriskt nätverk saknar beskrivningar av arbetet kopplat till kraftigt modifierade vatten. De pekar på förändringar i lagstiftningen som trädde i kraft 1 januari 2019, som bland annat tydliggör att vattenmyndigheterna ska (tidigare ”kan”) tillämpa undantag i de fall förutsättningarna är uppfyllda. En samrådsinstans, Fortum Sverige AB, har svarat att de inte anser att Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt lyckats särskilt bra i sin porträttering av de största utmaningarna för distriktet.

KemI anser att samrådshandlingen omfattar de viktigaste frågorna på en övergripande nivå. Flertalet av myndighetens synpunkter redovisas under rubriker nedan.

Saknas det någon viktig fråga? Eller är det något som borde prioriteras om?

Merparten samrådsinstanser tycker att de viktigaste frågorna har redovisats i samrådshandlingen. Ett antal instanser pekar dock ut frågor och utmaningar som saknas eller borde beskrivas bättre, nedan redovisas ett urval.

En stor del av samrådsinstanserna, däribland Skogsstyrelsen, Dorotea kommun, Bergs kommun, Härjedalens kommun, Krokoms kommun, Strömsunds kommun, Norra Ångermanlands vattenråd och Umeå marina forskningscentrum, har uttryckt en önskan om ökat fokus på skogsbrukets påverkan på vatten. Skogsbrukets påverkan består främst av slutavverkningar som kan orsaka en förändrad markkemi, förändrad hydromorfologi, övergödning, brunifiering, igenslamning av vattendrag och förändringar av grundvattennivåer.

Ett flertal samrådsinstanser ser ett behov av att uppmärksamma konflikter mellan exploateringsområden och vattenmiljö ytterligare. Även om fysisk påverkan från bebyggelse kan anses vara mindre påtaglig i förhållande till annan typ av påverkan i Bottenhavets vattendistrikt, så sker den ibland i områden som kan ha stor betydelse som rekryteringsområden för fisk och fågel, eller fungerar som naturligt filter för näringsämnen. Exploateringar ses även kunna utgöra en möjlighet för att samla in mer information och data i vissa områden, och på så sätt förbättra kunskapen om vattnet och möjliggöra mer lokalt anpassade åtgärder.

LRF Dalarna, LRF Gävleborg samt LRF Mittnorrland efterfrågar att samrådshandlingen i större utsträckning fokuserar på areella näringars behov av vatten. Länsstyrelsen Västernorrland ser ett behov av att samrådshandlingen även ska hantera utmaningar kopplade till främmande arter samt mikroplaster. Transportstyrelsen i sin tur uppmärksammar att både omgivningsbuller och undervattensbuller ofta glöms bort i dessa sammanhang. I övrigt efterfrågas även större fokus på läkemedelsrester samt utsläpp från enskilda avlopp och fiskodlingar.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Vattenmyndigheten konstaterar att många av samrådsinstanserna är överens om vilka de viktigaste frågorna är på en övergripande nivå. Flera av frågorna har funnits med sedan den första förvaltningscykeln. Även om de fortfarande kvarstår som viktiga frågor att arbeta med, har de i många delar förbättrats. Nya samverkansformer har utvecklats, kunskapsunderlagen har kompletterats, fler möjligheter till finansiering av fysiska åtgärder har kommit till.

Bottenhavets vattendistrikt kännetecknas av vidsträckta skogar och vattendrag. Detta betyder i förlängningen att skogsbruket och vattenkraften har en stor del i den påverkan som sker på vattnet. Denna påverkan ska självfallet vara representerad i distriktets förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för 2021–2027.

Vattenmyndigheten kan också konstatera att samrådsinstanserna pekar ut många frågor som är viktiga för att vi ska kunna nå en god vattenstatus. Samtidigt behöver vi göra prioriteringar i vårt arbete och fokusera på de frågor där vi har mandat och störst möjlighet att påverka.

Vattenmyndigheten kommer att prioritera sitt arbete med att peka ut vattenförekomster som konstgjorda eller kraftigt modifierade i första hand utifrån den nationella planen för omprövning av vattenkraftsverksamheter, och med avseende på vattenförekomster som bedöms vara väsentligt påverkade av markavvattningsverksamheter för jordbruksändamål.

Påverkan från urban markanvändning bedöms också vara ett prioriterat område att arbeta vidare med under den kommande förvaltningscykeln, både när det gäller förbättrade kunskapsunderlag och i fråga om lämpliga och möjliga förebyggande och förbättrande åtgärder.

Vilka hinder ser ni i arbetet med vattenfrågor? Vilka lösningar ser ni?

En övergripande problematik, som beskrivs av ett stort antal samrådsinstanser både på lokal och regional nivå, är brist på resurser. Kommunerna i distriktet beskriver hur de saknar personal och i viss mån kompetens att hantera vissa frågor kopplade till vattenförvaltning. Länsstyrelserna beskriver hur det saknas tillräckliga resurser för att arbeta med tillsyn, prövning och omprövning i den omfattning som behövs för att kunna nå normerna, både vad gäller vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Vattenmyndigheten instämmer i att mer resurser behöver tillföras på flera nivåer i systemet för att förvaltningen av våra vatten ska fungera fullt ut. Det är också slutsatser som Vattenförvaltningsutredningen drar i sitt betänkande En utvecklad vattenförvaltning (SOU 2019:66).

Det är samtidigt viktigt att peka på flera initiativ som har tagits under senare år för att förstärka både förvaltnings- och åtgärdsarbetet för en bättre vattenmiljö. Exempel på detta är förstärkningar till länsstyrelsernas arbete med vattenskydd, olika satsningar på åtgärder mot övergödning, och den nya lagstiftningen om moderna miljövillkor för vattenkraftsverksamheter med tillhörande förstärkt finansiering av både åtgärds- och förvaltningsarbetet.

Vatten och fysisk planering

Det anses positivt att Vattenmyndigheten lyfter upp frågan om dagvattenhantering som en utmaning för att nå miljökvalitetsnormer (s 11 i samrådshandlingen). Dock framhålls att det är viktigt att dagvattenhantering inte ses som en fråga för framtiden, utan den bör hanteras också i kommande förvaltningscykel. Heby kommun, Ljusdals kommun och Falu kommun uppmärksammar problematiken, och anser att frågan om dagvatten behöver hanteras i lagstiftningen för att möjliggöra att krav om dagvatten kan skrivas in redan i detaljplanen. Tierps kommun lyfter behovet av ett sätt att säkerställa att planerade dagvattenlösningar genomförs, och där skulle det kanske gå att i bygglovets startbesked ställa villkor på att dagvattenlösningar är på plats. Länsstyrelsen Västernorrland pekar på otydliga ansvarsförhållanden mellan kommun, Trafikverket och VA-huvudman vid dagvattenhantering som ett problem som bör åtgärdas.

Boverket och Sveriges kommuner och landsting (SKL) uppmärksammar svårigheten med att hantera miljökvalitetsnormer för vatten vid fysisk planering, där reglering i både plan och bygglagen (PBL) och i miljöbalken behöver beaktas. Boverket beskriver att det finns en stor osäkerhet om hur miljökvalitetsnormer för vatten ska tolkas i plansammanhang, vilka krav på utredningar som kan ställas i samband med planläggning av mark och vatten, och i vilken grad det behöver skapas förutsättningar för att miljökvalitetsnormer ska kunna följas genom fysisk planering i relation till åtgärdsprogrammets övriga åtgärder.

Falu kommun och Tierps kommun föreslår att kommunernas översiktsplan bör ha ett tydligt ställningstagande till vattenfrågor för att underlätta för tjänstepersoner vid avvägningar mellan målkonflikterna kopplade till vatten.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Det finns flera utmaningar kopplat till fysisk planering och dagvattenhantering som bör adresseras under kommande förvaltningscykel. Vattenmyndigheten kommer i det fortsatta arbetet att se över möjligheterna att komplettera eller förtydliga de åtgärder i åtgärdsprogrammet som rör dessa frågor. Det kan också övervägas om frågan om behov av eventuella förändringar i lagstiftning bör tas upp i förvaltningsplanen.

Vattenskyddsområden

Länsstyrelsen Västerbotten uppmärksammar att kommunen i sin roll som huvudman för vattenskyddet i många fall saknar de ekonomiska resurser och/eller det politiska stöd som krävs för att driva frågan om vattenskydd. Det upplevs också finnas ett behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen i beslutsfattningen om skyddsområden och vem som ansvarar för tillsynen. Bergs och Härjedalens kommun, såväl som Strömsunds kommun, anser att länsstyrelsernas långa handläggningstider för beslut om vattenskyddsområden är ett hinder. Sundsvalls kommun lyfter behovet av förstärkt skydd för framtida vattentäkter, inte bara nuvarande skyddsområden.

LRF Dalarna, LRF Gävleborg och LRF Mittnorrland lyfter vikten av att det sker rimlighetsavvägningar i skyddet av dricksvatten för att undvika att andra intressen missgynnas.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Vattenmyndigheten noterar de synpunkter som har lyfts fram och kommer att beakta dem i det fortsatta arbetet med att se över och revidera åtgärderna rörande vattenskydd i åtgärdsprogrammet.

Övervakning

I enlighet med Vattenmyndighetens beskrivning i samrådsunderlaget så lyfter ett stort antal samrådsinstanser behovet av en mer utvecklad och samordnad akvatisk övervakning, detta för att möjliggöra rätt åtgärd på rätt plats. Samrådsinstanserna uppmärksammar också att det behövs mer resurser för att kunna bedriva en utökad övervakning med rätt kvalitet.

Många samrådsinstanser trycker också på vikten av att ha ett fungerande datavärdskap och data som är tillgängliga för alla. Skogsstyrelsen lyfter särskilt hur den befintliga informationen om vattnets status kan vara svåråtkomlig för allmänheten.

Det finns många vattenförekomster i Bottenhavets vattendistrikt, vilket kan innebära stora avstånd mellan mätpunkterna. Hofors kommun framhåller att detta riskerar att många miljö kvalitetsnormer grundas på schabloniserade data, där data för den enskilda förekomsten potentiellt kan innehålla stora felkällor. Länsstyrelsen Västernorrland beskriver hur kvaliteten på recipientkontroll varierar stort mellan olika verksamhetsutövare i distriktet. För att harmonisera recipientkontrollprogrammet skulle det vara till stort stöd med en vägledning från centrala myndigheter. Eftersom många kommuner, verksamhetsutövare och myndigheterna utför olika mätningar i vatten ser länsstyrelsen även ett behov av bättre koordinering av miljödatamätningar. En harmonisering av befintlig provtagning efterfrågas också av Bergs och Härjedalens kommun.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Umeå marina forskningscentrum lyfter båda behovet av förbättrade kunskapsunderlag med avseende på grundvatten. Det gäller framförallt övervakning och förståelse för hydrogeologin inom grundvattenförekomster, som grund för säkra klassningar och bedömning av åtgärdsbehov. Angående åtgärder för grundvatten måste mycket ske förebyggande, nära källan.

KemI ser ett behov av att förutsättningslöst mäta förekomst av ämnen i vattenmiljön. Inte bara prioriterade och särskilda förorenande ämnen. De prioriterade ämnena är det oftast redan fokus på och de är föremål för begränsningar eller förbud. För att identifiera nya problematiska ämnen i vattenmiljön finns behov av förutsättningslös analys. Dessa ämnen kan sedan prioriteras för åtgärder på lokal, regional och nationell nivå.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Vattenmyndigheten konstaterar att samrådsinstanserna i stor utsträckning instämmer i vår bedömning av behoven av utveckling när det gäller övervakning och dataförsörjning, inte minst kopplat till miljögifter. Det finns fortsatt ett stort behov av att förbättra kunskapsunderlagen inom flera områden. När det gäller dataförsörjning samverkar vattenmyndigheterna med datavärdsbeställare och datavärddar och lyfter de behov som finns inom vattenförvaltningen.

Vattenmyndigheten deltar också i ett samarbetsprojekt med Havs- och vattenmyndigheten, SGU och Naturvårdsverket som syftar till att få rätt övervakning på rätt plats.

Som det ser ut idag är det prioriterade och särskilda förorenande ämnen som kan hanteras inom ramen för det vattenförvaltningsarbete som Vattenmyndigheten ansvarar för. Vattenmyndigheten instämmer i att det är viktigt att identifiera och undersöka förekomst och effekt av även andra ämnen som kan förorsaka problem i miljön och/eller för

människors hälsa. För att det ska rymmas inom Vattenmyndighetens ansvarsområde behöver sådana ämnen ingå i bedömningsgrunderna för ekologisk och kemisk status. Vattenmyndigheten ser gärna att dialogen och kunskapsutbytet om möjligheterna att inkludera fler ämnen i bedömningsgrunderna utvecklas mellan alla berörda myndigheter.

Miljögifter

Ett antal samrådsinstanser understryker vikten av att miljögifter från såväl pågående som nedlagda verksamheter prioriteras som en väsentlig fråga inför det kommande åtgärdsarbetet. Länsstyrelsen Västernorrland och Sundsvalls kommun påpekar att problematiken behöver uppmärksammas i ännu större utsträckning med syfte att identifiera möjliga strategier och åtgärder för att hantera och begränsa risker och negativa effekter från miljögifter.

KemI betonar vikten av att de prioriterade frågorna för Vattenmyndigheten i Bottenhavet även inkluderar miljömålsarbetet för miljömålet Giftfri miljö. När det gäller skrivningarna gällande nationella begränsningar på sidan 26 i samrådsdokumentet så vill KemI förtydliga att möjligheterna att föreslå nationella regleringar är ytterst begränsade på grund av den harmoniserade EU lagstiftningen och EU-fördragets bestämmelser om fri rörlighet. Om nationella begränsningar ska föreslås bör EU meddelas de omständigheter som motiverar dessa. En analys av proportionaliteten av en nationell begränsning ska då ingå.

Jordbruksverket anser att miljöövervakningen avseende växtskyddsmedel behöver utökas. Det behövs kunskap både om förekomsterna i yt- och grundvatten av ämnena och om hur halterna kan förändras över tid.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Vattenmyndigheten noterar synpunkterna och kommer att beakta dem i det fortsatta arbetet med förvaltningsplanen för distriktet.

Lagstiftning, vägledning och bedömningsgrunder

Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt beskriver behovet av vidareutveckling av bedömningsgrunder, metoder och modeller i samrådshandlingen. Flera samrådsinstanser, däribland Länsstyrelsen Västerbotten, Länsstyrelsen Västernorrland, Örnsköldsviks kommun, Bergs kommun och Härjedalens kommun, har svarat att de håller med om denna bild.

Flera kommuner lyfter särskilt behovet av vägledning för tillämpning av miljökvalitetsnormer i tillsynsarbete och i arbete med fysisk planering men även vägledning i hur man använder databasen Vatten Informationssystem i Sverige (VISS). Sundsvalls kommun och Länsstyrelsen Västerbotten lyfter

miljökvalitetsnormernas potential, men efterfrågar nationell vägledning för tillämpning av miljökvalitetsnormer i tillsynsarbetet och tillståndsprövningar samt tydliga processer för hantering av undantag eller mindre stränga krav.

Boverket beskriver hur senare års varma somrar visat att många av Sveriges kommuner inte har tillräckliga marginaler inom vattenförsörjningen. Boverket ser ett tydligt behov av ökat stöd, vägledning och utvecklade planeringsunderlag på avrinningsområdesnivå. Det saknas också planeringsunderlag eller vägledning för bedömning av hur stort vattenuttag som är möjligt från yt- och grundvattenresurser vid svåra torrperioder.

Ett flertal samrådsinstanser efterfrågar också bättre synkronisering mellan redan befintliga vägledningar. Länsstyrelsen Västernorrland lyfter att det finns olika vägledningar och styrdokument från olika myndigheter. Exempel på sådana vägledningar är EBH (efterbehandling av förorenade områden), den nationella planen för omprövning av vattenkraftverksamheter samt en ny vägledning för vattenförsörjning. Älvräddarna upplever också att det finns för många lagstiftningar med olika fokus och inriktning som "krockar". De föreslår i sin tur en mer koordinerad lagstiftning med fokus på ekologisk hållbarhet i första hand.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Vattenmyndigheten delar uppfattningen att det kan finnas behov av att utveckla vissa bedömningsgrunder, exempelvis gällande påverkan från miljögifter. Vattenmyndigheterna har en dialog med Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket om denna fråga. Det bör samtidigt framhållas att förändringar i bedömningsgrunderna mellan förvaltningscyklerna leder till försämrad kontinuitet och förutsebarhet i arbetet, och kan göra det svårare att bedöma den faktiska utvecklingen i tillståndet i vattenförekomsterna och effekterna av genomförda åtgärder.

Vattenmyndigheten delar också bilden av att det finns ett behov av vägledning för tillämpning av miljökvalitetsnormer inom olika områden. Det gällande Åtgärdsprogram 2016–2021 för Bottenhavets vattendistrikt innehåller flera åtgärder till nationella, vägledande myndigheter och till länsstyrelserna som rör vägledning om tillämpning av miljökvalitetsnormer. Vattenmyndigheten kommer att se över behovet av kompletteringar, förtydliganden och justeringar av dessa åtgärder i det kommande arbetet med att ta fram förslag till åtgärdsprogram för förvaltningscykeln 2021–2027. Vattenmyndigheten noterar att Länsstyrelsen Västerbotten har tagit fram en vägledning som ska ge kommunerna bättre förutsättningar för tillämpningen av miljökvalitetsnormerna för vatten i sin översikts- och detaljplanering. Denna kan vara användbar även i andra delar av vattendistriktet.

<https://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/tjanster/publikationer/miljokvalitetsnormer-for-vatten.html>

Kraftigt modifierade vatten och den nationella planen för omprövning av vattenkraften

Det finns många vattenkraftsanläggningar i Bottenhavets vattendistrikt, vilket också är tydligt i att många samrådsinstanser beskriver vattenkraftens påverkan på vattnet.

Några samrådsinstanser nämner att samrådsunderlaget inte tar upp något om lagändringen som trädde i kraft 1 januari 2019 som innebär ändringar i miljöbalken, att alla vattenkraftverk ska ha moderna miljövillkor genom prövning. Fortum och svensk vattenkraftförening påtalar även att samrådsmaterialet inte innehåller något om Nationell plan för omprövning av vattenkraften.

Strömsunds och Dorotea kommun betonar att den nationella planen är det största hindret för förbättringar av vattenförekomsternas status eller potential. De anser att det är svårt att väcka engagemang som planen ser ut i dag.

Flera samrådsinstanser trycker på vikten av att frågan om kraftigt modifierade vattenförekomster behöver få större fokus inom arbetet med vattenförvaltning. Vattenmyndigheten behöver bli tydligare över hur vi avser gå vidare med att peka ut fler vattenförekomster som kraftigt modifierade, men även hur vi kommer att ändra arbetet på grund av den nya lagstiftningen som nämns ovan.

Energimyndigheten lyfter att det är ett stort problem att vattenmyndigheterna i många fall har valt att inte förklara vattenförekomster som kraftigt modifierade eller besluta om mindre stränga krav i anslutning till Natura 2000-områden. Detta trots att en vattenförekomst kan förklaras som kraftigt modifierad eller ha mindre stränga krav så länge gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-arterna och naturtyperna bibehålls eller kan återställas. De skriver vidare att de ser stora hinder i nuvarande miljö kvalitetsnormer i vattenförekomster anslutning till klass 1 vattenkraftverk (innefattar de kraftverk med högst bidrag till reglerkraften) och i Natura 2000-områden som berörs av vattenkraft. Detta speciellt med anledning av kommande omprövningar av vattenkraft.

Länsstyrelsen Västerbotten ser möjligheter med den nya lagstiftningen. Bland annat innebär den att det är verksamhetsutövaren som ska initiera omprövning av sina tillstånd. Det är inte längre tillsynsmyndighetens ansvar att se till att normerna nås genom att initiera omprövningar.

Naturskyddsföreningen Gävleborg och Älvräddarnas samorganisation vill påminna om att de inte accepterar planen för miljöanpassning av vattenkraften som nu skickats till regeringen från Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Svenska Kraftnät. De anser att det är ett problem att

vattenmyndigheterna, tillsammans med länsstyrelserna, Kammarkollegiet och miljöorganisationer inte fått vara med och råda över planen.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Vattenmyndigheten instämmer i att arbetet med kraftigt modifierade vattenförekomster och normsättning är prioriterat. Inom ramen för det regeringsuppdrag som vattenmyndigheterna fick i 2017 års regleringsbrev har vattenmyndigheterna gemensamt arbetat med översyn av förutsättningarna för att förklara fler vattenförekomster som kraftigt modifierade eller tillämpa fler undantag i form av tidsfrist eller mindre stränga krav. Arbetet inom regeringsuppdraget har nu övergått i den ordinarie verksamheten och kommer att återspeglas i de förslag till miljö kvalitetsnormer som tas fram under 2020 för att samrådas tillsammans med förvaltningsplan och åtgärdsprogram. Ett av villkoren som ska vara uppfyllt för att förklara en vattenförekomst som kraftigt modifierad eller besluta om mindre strängt kvalitetskrav är att påverkan beror på någon form av samhällsnytta som inte kan tillgodoses på annat bättre sätt. I den pågående översynen av miljö kvalitetsnormerna för vatten undersöks samhällsnyttorna vattenkraft, jordbruk, transportinfrastruktur, kulturmiljö värde, urban markanvändning, försvarsmakten och annan energidistribution. Vattenmyndigheten kommer också att prioritera insatserna för att främja det fortsatta arbetet med en nationell plan för omprövning för moderna miljö villkor för vattenkraftsverksamheter.

Klimatförändringar

Naturskyddsföreningen Gävleborg anser att tillämpning av bestämmelserna om kraftigt modifierade vattenförekomster borde behandlas bättre i samrådshandlingen. Att när så många vattenekosystem redan är påverkade av mänsklig aktivitet och klimatförändringarna redan är här så kan inte längre undantag göras.

Havs- och vattenmyndigheten betonar vikten av dels integrering av klimataspekten i arbetet med vattenförvaltning, dels en hög grad av samordning med andra direktiv. De menar även att ramdirektivet för vatten och översvämningdirektivet är de främsta vattenrelaterade instrumenten för att hantera konsekvenserna av klimatförändringarna vad gäller vattenkvantitet och vattenkvalitet och för att genomföra anpassningsåtgärder. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) skriver att det i EU:s utvärdering av Sveriges arbete med vatten- och översvämningdirektivet står att samverkan mellan de två direktiven bör öka. Myndigheten skriver även att i samband med

framtagandet av förvaltningsplan och åtgärdsprogram enligt vattendirektivet samt framtagandet av riskhanteringsplaner enligt översvämningdirektivet bör denna samverkan öka och vara en naturlig del av arbetet.

KemI påtalar att ett varmare klimat innebär att odlings säsongen förlängs och att det kommer att ske förändringar i vilka grödor som odlas. Ändrade förutsättningar för växtskadegörare kan innebära att behovet av växtskydd ökar. Om inte växtodlingen hinner anpassas med nya metoder, eller växtskyddet inte utvecklar icke-kemiska alternativ, kan klimatförändringarna leda till en ökad användning av kemiska bekämpningsmedel som riskerar att spridas till vattendragen. Även skogsbruket kan påverkas på motsvarande sätt. KemI ser därför ett behov av stöd till forskning om odlingsmetoder som minskar behovet av kemisk bekämpning inom jord- och skogsbruk.

LRF Dalarna och Gävleborg anser att Vattenmyndigheten förenklat frågan om produktion vid ett förändrat klimat. En längre växtsäsong i Bottenhavets vattendistrikt anser de tvärtom innebär att grödor hinner mogna och ta upp växtnäring fullt ut och att vi får flera höstsådda grödor.

Länsstyrelsen Västernorrland tycker att det skulle vara ännu lättare att ta till sig och förstå utmaningarna kopplade till klimatet om dessa beskrevs mer utförligt för Bottenhavets vattendistrikt. Underlag finns då SMHI under 2015 tog fram länsvisa klimatanalyser.

Älvräddarnas samorganisation och Naturskyddsföreningen Gävleborg anser att strandskyddet borde bli mer aktuellt än någonsin då vattennivåerna på olika håll kommer höjas och därmed riskerar nya byggnader att hamna under vattennivån. De skriver att klimatförändringar innebär stora påfrestningar på redan hårt ansatta ekosystem och då inte minst våra vattenkosystem.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Vattenmyndigheten konstaterar att samrådssynpunkterna går i linje med det vi har identifierat som särskilda utmaningar kopplat till klimatförändringarna. Vi kommer att så långt som möjligt beakta detta i det kommande arbetet med förvaltningsplanen för distriktet.

Databasen VattenInformationSystem Sverige (VISS)

Ett antal samrådsinstanser konstaterar att databasen VISS innehåller väldigt mycket användbar information, inte minst för fysisk planering. Men att det kan vara svårt att använda den på ett bra sätt i praktiken. Boverket lyfter att det finns behov av att målgruppsanpassa vattenmyndigheternas arbete med att öka tillgängligheten till VISS, exempelvis genom instruktionsfilmer på webben. För vidareutveckling av VISS som verktyg inom fysisk planering vore det lämpligt att

utgå från behov och erfarenheter från kommunala planhandläggare som arbetar med den praktiska tillämpningen. Boverket meddelar också att de skulle se positivt på att medverka i ett sådant arbete, som även skulle ge underlag för en vägledning om hur databasen VISS kan användas i den fysiska planeringen.

Länsstyrelsen Uppsala lyfter hur länsstyrelserna arbetar i VISS, ofta på uppdrag av Vattenmyndigheten, vilket bör tas hänsyn till vid utveckling av VISS.

Länsstyrelserna besitter den största kunskapen om vad som fungerar dåligt och vilka behov som finns, och måste få delta vid utvecklingsarbete.

MSB föreslår att databasen genomgår en informationssäkerhetsklassning så att endast lämpliga och relevanta mängder av datainformation används i arbetet med vattendirektivet.

Önskemål framförs också om att fortsätta utveckla VISS så att materialet blir mer tillgängligt och greppbart även för sällananvändare. Länsstyrelsen Västerbotten anser även att det behöver bli tydligare för användarna när det sker uppdateringar i VISS, särskilt om ändringar kan komma att ske löpande under vattenförvaltningscykeln.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Det är viktigt att utveckla och förbättra informationsspridningen om hur man använder VISS. Eftersom VISS hanterar komplexa data är en utmaning att göra informationen lättillgänglig så att även användare som inte har expertkunskaper kan ta till sig innehållet. Det är främst länsstyrelserna som har ansvar för utbildningar i VISS för kommuner och vattenråd. Informationsfilmer bland annat om hur man söker i VISS finns på vattenmyndigheternas kanal på Youtube (<http://www.youtube.com/user/vattenmyndigheterna>).

Vattenmyndigheterna samarbetar med Havs- och vattenmyndigheten i arbetet med att utveckla databasen, som Havs- och vattenmyndigheten är huvudman för. Användarråd, instruktionsfilmer, ordlistor och möjlighet att ställa frågor finns som funktioner i VISS och är några sätt att öka tillgängligheten. Havs- och vattenmyndigheten ser i nuläget över hur VISS kan vidareutvecklas och samordnas med andra övervakningssystem i projektet AKVA. Samtidigt sker kontinuerlig vidareutveckling ständigt för att svara emot de krav som ställs på VISS främst som återrapporteringssystem, men också som informationsdatabas inför samråd med mera.

Vilken samverkan och dialog anser ni behövs i arbetet med vattenfrågor? Vilka behöver samverka och om vad?

Samverkan är en viktig fråga vilket även många instanser har lyft.

I många fall handlar det om en önskan om ökad samverkan med kommunerna men även mellan kommuner och inom en kommun. I de fall det handlar om samverkan mellan och inom kommunerna handlar det om strategiska vattenfrågor i ett avrinningsområde. Några kommuner lyfte vikten av samverkan med Vattenmyndigheten. Tierps kommun önskade fysiska träffar för att skapa samsyn och sprida kunskap om vattenfrågor. Sätters kommun önskade samverkan kring tolkning och innebörd i programmen, vilket vi tolkar som åtgärdsprogrammet. Länsstyrelsen Västernorrland lyfte ett alternativ till att Vattenmyndigheten skulle träffa alla 52 kommuner i distriktet. De gav förslaget att länsstyrelserna får i uppdrag, genom sina beredningssekretariat, att träffa sina respektive kommuner inom länet.

Många lyfte att vattenråden är viktiga aktörer i vattenförvaltningsarbetet. Länsstyrelsen Västernorrland och LRF Mittnorrand önskade ett förtydligande av vattenrådets roll och Länsstyrelsen Västernorrland efterfrågar att vattenråden även synliggörs mer i den reviderade förvaltningsplanen. LRF Dalarna och Gävleborg samt LRF Mittnorrand lyfte att det i många fall upplevs som att deltagarna i ett vattenråd främst är tjänstemän och att rådets funktion då blir en informationsspridning från högre instanser inom kommunerna. Hofors, Ockelbo och Sandvikens kommuner lyfte liknande synpunkt i sina samrådssvar. De anser att vattenrådets roll att skapa samverkan och transparens på vissa ställen fungerar bra, medan vattenråden på andra ställen endast är ett forum utan innehåll som varken leder till utveckling eller egentlig samverkan.

Många av samrådsinstanserna har lyft vikten av att samverka med andra myndigheter och med verksamhetsutövare. Det har först och främst handlat om samverkan kring Natura2000-områden och normsättning och samverkan kring den nationella planen. Länsstyrelsen Gävleborg lyfte dessutom vikten av samverkan kring klassning av kraftigt modifierade vattenförekomster på grund av påverkan från kulturmiljöer där Riksantikvarieämbetet har en viktig roll.

Fråga 1b: Det efterfrågas även lokala mötesplatser för samordning mellan myndigheter, kemikaliesektorn och vattenråd.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Vattenmyndigheten instämmer i att det är viktigt med en helhetssyn på vattenfrågorna och att ansvarsfördelningen måste vara tydlig mellan de aktörer som berörs. Samordning och samverkan mellan dessa aktörer är central för att arbetet ska fungera. Vattenmyndigheterna i samverkan har tillsammans med andra berörda myndigheter utvecklat plattformar för

samverkan och samordning av vattenförvaltningsarbetet, både på tjänstemannanivå och på chefsnivå. Vi behöver fortsätta att anpassa samverkan på nationell nivå och involvera fler aktörer vid behov. Vattenmyndighetens bedömning är dock att det framförallt är samverkan och dialog på regional och lokal nivå som behöver prioriteras de närmaste åren.

Hur kan kommande åtgärdsprogram förbättras för att vara mer användbart i ert arbete? Finns det exempelvis delar som behöver förtydligas, i så fall hur? Borde åtgärdsprogrammet vara ännu mer regionalt anpassat än vad det är idag?

Havs- och vattenmyndigheten påpekar att det i vattendirektivet står att kvantitetsreglering är en extra åtgärd för att garantera god vattenkvalitet, och därför borde de åtgärder med avseende på kvantiteten som främjar målet att säkerställa en god kvalitet också fastställas. Påverkan och riskbedömning bör inkludera både översvämning och torka som underlag till åtgärdsprogrammet. MSB lyfte vikten av att åtgärder som föreslås för att förbättra och upprätthålla vattenkvaliteten bör avvägas mot översvämningsrisken.

Älvräddarna och Örnköldsviks kommun påpekade att det krävs finansiering för att åtgärder ska kunna utföras. Älvräddarna anser att en viktig utgångspunkt är ”polluter pays principle” – förorenaren betalar – medan kommunen hänvisade till resurser inom kommunen för att kunna genomföra fysiska åtgärder men även de åtgärder som finns i åtgärdsprogrammet. Umeå Universitets marina forskningscentrum och institution för ekologi, miljö och geovetenskap, samt institutionen för akvatiska resurser vid Sveriges Lantbruksuniversitet lyfte vikten av uppföljning av genomförda åtgärder. De två förstnämnda skriver även att uppföljningen är viktig för att utveckla kunskapen.

Flera samrådsinstanser anser att åtgärdsprogrammen behöver bli mer regionala, medan andra vill se ett mer lokalt anpassat åtgärdsprogram. Dorotea kommun anser att åtgärdsprogrammet behöver anpassas till den regionala verkligheten för att uppfattas som viktigt och användbart. Även Gästrikre Vatten AB, Härnösands energi och miljö och Heby kommun önskar regionala åtgärdsprogram medan Länsstyrelsen Uppsala län och Falu kommun skriver att det är tveksamt om ett regionalt anpassat åtgärdsprogram ger så mycket mer på kommunal nivå än nuvarande form av åtgärdsprogram. Samtidigt skriver de att det för kommunerna är viktigare att åtgärdsprogrammet konkretiseras ned till åtgärder för respektive kommun. Det tolkar vi som att det önskas ett åtgärdsprogram som har brutits ner till lokal nivå, alltså ännu mer detaljerat än på regional nivå. I de svar som har kommit in har orden ”regional” och ”lokal” ibland samma betydelse vilket gör det svårt att tolka på vilken nivå som åtgärdsprogrammen bör ligga på. Länsstyrelsen Västernorrland lyfter också att Vattenmyndigheten

behöver förtydliga vad ett regionalt anpassat åtgärdsprogram innebär. Det som klart framgår är att det i många fall önskas en högre detaljeringsnivå.

Kammarkollegiet vill inte ha en regional anpassning av åtgärdsprogrammet utan önskar en tydlig fokus mot åtgärder som krävs enligt EU-rätten. Tydligare krav på att myndigheter ska driva samordnade prövningar och effektiv tillsyn med villkorsöversyn.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets

vattendistrikt: Vattenmyndigheterna i samverkan har i arbetet med kommande åtgärdsprogram sett över i hur stor utsträckning det är möjligt och relevant att anpassa åtgärdsprogrammet till regionala och lokala förhållanden.

Vattenmyndigheterna i samverkan har, delvis parallellt med samrådet, arbetat fram en målbild för det reviderade åtgärdsprogrammet som ska samrådats under 2020–2021. Det ska tydligt framgå av åtgärdsprogrammet vilka åtgärder som är relevanta för distriktets kommuner och länsstyrelser. Möjligheten att utveckla digitala lösningar för ett enklare sätt att tolka VISS ses också över under 2020.

Vattenmyndigheten ser att problemen med klimatförändringar med torra och översvämningar som följd i hög grad är aktuella och behöver vävas in i arbetet med åtgärdsprogrammet.

Övriga synpunkter om vattenförvaltning?

Länsstyrelsen Uppsala vill att Vattenmyndigheten arbetar proaktivt om gränsvärden för mikroplaster trots att kunskapsläget ännu inte är tillräckligt för att tillämpa gränsvärden. Detta för att frågan inte ska marginaliseras inom det strategiska arbetet med marin miljö.

Detsamma gäller för läkemedelsrester och hormonstörande ämnen som inte nämns i samrådshandlingen.

Ett antal samrådsinstanser menar att det är viktigt att inte glömma bort mindre vatten och andra vatten som inte är vattenförekomster. Vattenförvaltningen i Sverige har ett givet fokus på vattenförekomster. Detta fokus kan i över tid innebära en snedvriddning så att andra vattenmiljöer uppmärksammas mindre än de borde i den samlade ansträngningen att nå Sveriges miljömål. Detta gäller såväl behovet av övervakning/ underlagsdata som behovet av konkreta miljö- och naturvårdsåtgärder samt behovet av hänsyn vid olika typer av exploatering/användning.

Sjöfartsverket anser att gränsdragningarna mellan vattendirektivet, havsmiljödirektivet samt mellan havsplanering och kommunal planering medför en risk för att olika syn på sjöfartsinfrastrukturens planeringsfrågor uppstår, och

att frågor kan “falla mellan stolarna”. En övergripande samsyn är nödvändig för att få en förutsägbarhet kring hur eventuella frågeställningar skall hanteras och för att undvika konflikter mellan motstående intressen.

Kommentar från Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt:

Vattenmyndigheten delar bedömningen att det behövs ett utvecklat arbete med påverkan på vattenmiljön från mikroplaster och läkemedel. Dessa frågor faller än så länge utanför ramen för Vattenmyndighetens ansvarsområde, men det finns goda skäl att se över möjligheten att låta även denna typ av belastningar på vattenmiljön omfattas av vattenförvaltningsarbetet. Vattenmyndigheten kommer att ta med sig de synpunkterna i fortsatta diskussioner om utvecklingen av den svenska vattenförvaltningen.

Som det påpekas från många aktörer är det viktigt att det bedrivs ett aktivt vattenvårdsarbete även i vatten som inte utgör vattenförekomster inom vattenförvaltningen. De tillämpande myndigheterna och kommunerna har ett stort ansvar för att säkerställa helhetsperspektivet i vattenvårdsarbetet, så att vi uppnår en långsiktigt hållbar förvaltning av vattenresurserna och en god vattenmiljö totalt sett.

Bilaga 1 Sammanställning av instanser som svarat på remissen

*Har avstått från att lämna synpunkter

Myndigheter och centrala verk

Boverket	Länsstyrelsen Gävleborg	Sjöfartsverket
Energimyndigheten	Länsstyrelsen	Skogsstyrelsen
Havs- och vattenmyndigheten	Västernorrland	SMHI
Jordbruksverket	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Statens geotekniska institut
Kammarkollegiet	Naturvårdsverket*	Svenska kraftnät
Kemikalieinspektionen	Riksanantikvarieämbetet	Transportstyrelsen
Lantmäteriet	Sametinget	Folkhälsomyndigheten*
Länsstyrelsen Uppsala	SGU	Kustbevakningen*
Länsstyrelsen Västerbotten		Försvarsmakten*

Kommuner och kommunala bolag

Bergs kommun	Härnösands energi och miljö	Strömsunds kommun
Borlänge kommun*	AB	Sundsvalls kommun
Bräcke kommun	Härjedalens kommun	Sveriges kommuner och landsting
Dorotea kommun	Kramfors kommun	Säters kommun
Falu kommun	Krokoms kommun	Tierps kommun
Gävle kommun	Ljusdals kommun	Vilhelmina kommun
Gästrik vatten AB	Ludvika kommun	Ånge kommun
Heby kommun	Malung-Sälens kommun	Älvkarleby kommun*
Hofors kommun	Ockelbo kommun	Örnsköldsviks kommun
Hudiksvalls kommun*	Ragunda kommun	
	Sandvikens kommun	

Verksamhetsutövare och branschorganisationer

Boliden AB	LRF Mittnorrland	Vattenhistoriskt nätverk
Fortum Sverige AB	Norra Skogsägarna	
LRF Dalarna och Gävleborg	Svensk vattenkraftförening	

Frivilligorganisationer, vattenråd med flera

Naturskyddsföreningen	Sveriges
Gävleborg	Fiskevattenägareförbund
Norra Ångermanlands vattenråd	Sveriges hembygdsförbund
	Älvråddarna

Universitet

Uppsala universitet*	Högskolan i Gävle	Sveriges
Umeå universitet		Lantbruksuniversitet







Vattenmyndigheten Bottenhavets vattendistrikt
Växel 0611-34 90 00
www.vattenmyndigheterna.se

Länsstyrelsen Västernorrland
Växel 0611-34 90 00
www.lansstyrelsen.se/vasternorrland



Länsstyrelserna